

В ПАМ'ЯТЬ ОТЦЯ ІВАНА МУЗИЧКИ

22 лютого 2016 року в Римі на 95-році життя помер отець доктор Іван Музичка, колишній ректор Українського католицького університету ім. св. Папи Климента в Римі, *Doctor honoris causa* УКУ у Львові, працьовитий трудівник на духовній ниві нашого народу. Був великим знавцем і глибоким поціновувачем церковного співу, тож у цьому напрямі тривалий час спілкувався і співпрацював з нашим Інститутом літургійних наук. Був діяльним учасником нашої першої наукової конференції з історії гимнографії і церковної монодії, що була присвячена 300-літтю появи першого видання Ірмологіона у Львові, відкрив і брав активну участь у «круглому столі», присвяченому дискусії про сучасний стан церковного співу, і згодом підготував текст, опублікований на сторінках першого числа збірника *Καλοφωνία*¹; у цьому ж збірнику передруковано і його статтю про перший друкований Ірмолой², а пізніше опублікована й інша – про церковний спів в Україні за описом сирійського диякона Павла з Алеппо³. Підтримував і допомагав в організації Літньої регентської школи в Уневі.

Отець Іван Музичка народився 15 листопада 1921 року в селянській родині в селі Пуків, тепер Рогатинського р-ну на Івано-Франківщині. Навчався в Рогатинській гімназії й водночас у музичній школі при товаристві «Боян», потім вчителював. Після війни опинився в Італії, і наприкінці 1945 року став студентом Папської колегії, а згодом вивчав філософію в університеті «Урбаніана». 1951 року захистив докторську дисертацію з богослов'я й отримав єрейські свячення. Пізніше понад 20 років служив в Англії, а 1975 року повернувся до Риму, де працював під проводом патріарха Йосифа Сліпого. Був іменований на ректора УКУ, згодом – Колегії

¹ О. Іван Музичка. Молитва і спів // *Καλοφωνία*, ч. 1. Львів 2002, с. 176–179.

² О. Іван Музичка. Перший український друкований Ірмолой // *Καλοφωνία*, ч. 1. Львів 2002, с. 240–251.

³ О. Іван Музичка. Український спів XVII століття в засвідченні чужинця // *Καλοφωνία*, ч. 2. Львів 2004, с. 253–259. Цінність цієї публікації в тому, що тут о. Іван спирався на точніший сирійський текст, з якого зроблено англійський переклад (див.: *The Travels of Macarius Patriarch of Antioch: Written by his attendant Archideacon, Paul of Aleppo, in Arabic*, т. 1 / перекл. F. C. Belfour, A. M. Oxon. London 1836), а не на поширений в Україні та Росії російський переклад 1895–1898 років.

Святої Софії. Редактор багатьох видань УГКЦ під покровом Блаженнішого Йосифа. Після виходу нашої Церкви з підпілля й утвердження Незалежної України часто відвідував Львів і родинні сторони. Був великим книголюбом, володів широкими знаннями, дописував різні матеріали про українське еміграційне життя в часописах «Наша Церква», «Християнський голос».

Приїжджаючи до Львова, о. Іван Музичка час до часу навідувався до Інституту літургії, цікавився новими виданнями, працював над історією церковного співу. Тишився нашими успіхами, подивлявся широко закроєну програму наукових студій, поєднану з практичною діяльністю з налагодження дяко-регентської освіти. Тому не раз висловлював пророчі слова про велике майбутнє нашого Інституту саме на полі церковного співу. І це був не акт чемності, ввічливості, а висновок, оснований на глибокому знанні й розумінні літургійного співу у нашому церковному обряді. Нагадаю деякі з них, висловлені в дискусії про сучасний стан церковного співу під час наукової конференції в Інституті 10 жовтня 2000 року.

Близько перед своєю смертю Мойсей мав з Богом довшу розмову. Хвилина була великої ваги: Ізраїль стояв перед вступом у свою землю, яку дав йому Господь, завершилась вступна доба його історії особою Мойсея і перша частина обітниць, даної Богом Авраамові, завершився заключений між Богом і Аврааамом Завіт-угода, священний договір історичної ваги, з Ізраїля мало прийти спасення для всього світу. Мойсей переживає останні свої дні і не ввійде до обіцяної землі, на якій його нарід перестане бути кочовиком. Божі слова до Мойсея майже страшні, і закінчує їх Бог напінненням до Мойсея: «Отож спишіть собі цю пісню та навчіть її синів Ізраїля, вкладіть її в уста їм, щоб ця пісня була мені свідоцтвом проти синів Ізраїля» (Вт 31:19). Завдання для Мойсея: зі слів Заповіту створити пісню, навчити її, і тая пісня має стати свідоцтвом для Ізраїля перед Богом. Так сталося, і так вже було в Ізраїлі досі. Їхня Літургія в пустині, події їхньої мандрівки стали піснями, їхня молитва стала піснею.

Не дуже дивуймося тим словам. Наша українська бувальщина в деяких епохах, наша побожність, побут має такі сліди Старого Завіту, і в нас діялось подібне: чи забули ми про наші думи, словом і поетичним змістом яких співали бандуристи й лірники розказували про історію батьків наших, про лихоліття і славу нашу? А побутові пісні, а коляди, а Літургія зі своїм співом у житті народу? Наша історія, побут, народна побожність, молитва були теж піснею! В Старім Завіті з веління Божого кожна важніша подія в житті ставала піснею, кожна особиста і всенародна молитва була піснею, а навіть з інструментами, хороводами, з якими відбувалася прослава Бога [...].

Як у Старім Завіті, так і в Новім, а в нашій Українській Церкві зокрема, справді ми літургичним співом молились, раділи, плакали, веселились, вчились, виховувались, творили побожні пісні «Богогласника», якими розказували нашу правду, описували нашу долю і недолю перед Богом, запевняли Господа, що будемо вірні Його завітам, що Його устави берегтимемо (Пс. 118:54), в неволі і лихоліттях просили ми всіх співати нам пісень сїонських – нашого Сїону – і перемінювали наш спів-молитву в плач перед світом, як писав це поет псалмів (8:10). Великого значення була і є наша «співана молитва», як називає це наш церковний Собор, скликаний митрополитом Андреем в часі советської окупації (1941), і пояснює: «В тому одному слові містяться усі прикмети правдивого церковного співу і глибока, майже безконечна різниця між церковним, а світським співом», що він – церковний спів – є співаною молитвою. Це правильна увага нашого Собору, тому треба берегти, щоб світський вплив не псув духовного співу і його молитовного характеру. Тому й треба справжній літургійний спів, зокрема всенародний, відповідно плекати, ушляхотнювати, щоб сповнив він свої високі надприродні цілі.

Наша конференція з нагоди появи в нас першого друкованого Ірмолая 300 років тому у Львові мала за ціль не тільки відзначити цю замітну історичну подію в нашій Церкві, але й вказати на старання нашої Церкви літургійний спів наш берегти, плекати і підносити його на справжні висоти, якими в літургійнім співі є: краса молитовного вислову, одностайність в участі церковної громади в ньому, чим Літургія стає службою спільноти і що чинить Літургію торжественно, підносячи душі, уми і серця на небесні висоти, як це сталося у Володимирових послів у Візантії [...].

Ця ювілейна конференція і Львівська Богословська Академія, що її організувала своїм Інститутом для Літургичних Студій, є великого значення, бо допоможе всім нам церковним співом зацікавитись і гідно продовжувати тую святую справу співаної молитви в нашім духовнім житті та відновити і розвивати, щоб тая співана молитва вчила нас молитись і лучила нас з Господом і Спасом нашим, який є кріпостою нашою і піснею нашою та дає нам надприродну силу жити Його Заповітами⁴.

Чи збудуться його пророчі слова? Хотілось би, і для цього продовжуємо працювати з вірою, надією та любов'ю.

Скромний і усміхнений, щирий і доброзичливий, отець Іван Музичка назавжди запам'ятається всім нам, хто його знав, хто з ним спікувався і співпрацював.

Юрій Ясіновський

⁴ о. Іван Музичка. Молитва і спів // *Καλοφωμία*, ч. 1. Львів 2002, с. 176–179.